

«ԱՍՏՎԱԾԱԾՆՉԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

(միջազգային գիտաժողով Օշակամուս)

Քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի տոնակատարությունների շրջանակում, և.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հովանավորությամբ, նշանավոր տարեդարձի նախաշեմին, հրավիրվեց աննախադեպ մի գիտաժողով՝ «Աստվածաշնչային Հայաստան» խորհրդանշական խորագրով: Այն նպատակ ուներ մեկ անգամ ևս արժևորելու Աստվածաշունչը ոչ միայն իբրև Աստծու խոսքն իր մեջ կրողի, այլ նաև իբրև գիտական մտքի անսպառ աղբյուրի:

Գիտաժողովի կազմակերպչական աշխատանքներին իրենց մասնակցությունըն էին բերել Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Արագածոտնի թեմը, Օշականի Աբ. Մեսրոպ Մաշտոց դպրատունը, Երևանի Պետական Համալսարանի Աստվածաբանական ֆակուլտետը, Հայ ժողովրդի պատմության ամբիոնը, Տիեզերական չափումների կենտրոնը, ՀՀ Գիտությունների Ազգային Ակադեմիայի արևելագիտության, պատմության, գրականության, լեզվաբանության ինստիտուտները, գրողների, նկարիչների, կոմպոզիտորների միությունները, Սատենադարանը, Ազգային գրադարանը և Ազգային պատկերասրահը:

Հունիսի 21-ին գիտաժողովի շրջանակներում Երևան քաղաքում բացվեցին երկու ցուցահանդեսներ՝ «Աստվածաշունչը հայ ձեռագրերում» (Մատենադարան) և «Հայ տպագիր Աստվածաշունչը» (Ազգային Գրադարան):

Սատենադարանում բացված ցուցահանդեսի առիթով, ողջունելով ներկաներին, 1700-ամյակի գրասենյակի վարիչ-քարտուղար Տ. Մեսրոպ արքեպս. Աշխյանը նշեց, որ ձեռագիր մատյանները մեր հայրերը ստեղծել են ոչ միայն մեծ արվեստով, այլ նաև Աստծու հանդեպ ունեցած անպարփակ սիրով, քրիստոնյայի նվիրումով:

Այնուհետև Սայր Աթոռի դիվանապետ, Հայաստանի Աստվածաշնչային ընկերության նախագահ Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալանը ներկաներին փոխանցեց Վեհափառ Հայրապետի պատգամը:

Ազգային գրադարանում բացված ցուցահանդեսը այցելուներին հնարավորություն ընձեռեց տեսնելու զանազան լեզուներով և տարբեր քաղաքներում՝ Վենետիկում, Ամստերդամում, Կոստանդնուպոլսում, Կահիրեում, Թեոդոսիայում, Լոնդոնում, Երուսաղեմում տպագրված Աստվածաշունչ մատյաններ և Ավետարաններ:

Հաջորդ օրը, հունիսի 22-ին, առավոտյան, գիտաժողովի մասնակիցները մեկնեցին Օշական: «Ով գմայլելի» շարականի երգեցողության ներքո մուտք գործեցին Ա. Մեսրոպ Մաշտոց առաջնորդանիստ եկեղեցի՝ հաղորդակցվելու և Մեծ Արքի բարեխոսությունը հայցելու ու ծաղիկներ զետեղելու նրա շիրիմին: Ժամերգության ընթացքում «Տէր ողորմեա»-ի երգեցողության պահին մասնակիցները իրենց աղոթքը վերադարձրեցին առ Աստված՝ ապաքինում և քաջառողջություն հայցելով Բարձրալից Վեհափառ Հայրապետի համար, որից հետո շարժվեցին դեպի Ա. Մեսրոպ Մաշտոց նորակառույց դպրատուն,

որտեղ և կայացավ գիտաժողովի բացման արարողությունն ու առաջին լիազումար նիստը:

Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը, Տ. Տաթև արքեպս. Սարգսյանը և Տ. Գրիգորիս արքեպս. Բունիաթյանը Աստվածաշնչից հատվածներ ընթերցեցին՝ գիտաժողովի մասնակիցներին փոխանցելով Տիրոջ խոսքից բխող խաղաղությունը, սերն ու իմաստությունը:

Հանուն Վեհափառ Հայրապետի ողջույնի խոսք ասաց Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ Տ. Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանը (Տես էջ 47):

Լիազումար նիստին զեկուցումներով հանդես եկան Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Տ. Նավասարդ եպս. Կճոյանը՝ «Աստվածաշունչը որպես կյանքի ճանապարհ», Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի գրասենյակի վարիչ-տնօրեն Տ. Մեսրոպ արքեպս. Աշճյանը՝ «Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանության 1500-ամյակը», Երևանի Պետական Համալսարանի Աստվածաբանության ֆակուլտետի դեկան Տ. Շահե արքեպս. Աճեմյանը՝ «Խորենացին և Աստվածաշունչը», Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դիվանապետ Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը՝ «Աստվածաշունչը և Հայ իրականությունը» թեմաներով:

Երկրորդ օրը գիտաժողովն իր աշխատանքները վերսկսեց վեց մասնաճյուղերով, և ներկայացվեցին շուրջ 90 ուշագրավ զեկուցումներ՝ «Աստվածաշունչը և հայրաբանական գրականությունը», «Աստվածաշունչը և հայ ծեսը», «7-8-րդ դարերի հայ շարականները և նրանց առնչությունը Աստվածաշնչի հետ», «Աստվածաշունչը և հայ ծագումնաբանությունը» և այլ թեմաներով:

Ձեկուցումների մեծ մասը հայ իրականության մեջ նոր խոսք էին Աստվածաշնչի դերի լիարժեք և ճշմարիտ ներկայացման գործում:

Աշխատանքային օրվա ավարտին ժողովականներն ապաքինման մաղթանքներով ողջույնի ուղերձ հղեցին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ին:

Գիտաժողովի երրորդ օրը, հունիսի 23-ին, առավոտյան ժամը 10.00-ին, Ս. Մեսրոպ Սաշտոց առաջնորդանիստ եկեղեցում Ս. Պատարագ մատուցվեց: Պատարագիչն էր Ե.Պ.Հ.-ի Աստվածաբանության ֆակուլտետի դեկան Տ. Շահե արքեպս. Աճեմյանը: Ս. Սեդանին սպասավորում էին Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության միաբաններ Տ. Անուշավան ծ. վրդ. Դանիելյանը և Տ. Գարեգին քին. Գասպարյանը: Պատարագիչ Սրբազան Հայրը քարոզի ընթացքում մեկ անգամ ևս բարձր գնահատեց Աստվածաշնչի Մեսրոպյան հայերեն թարգմանությունը, կարևորեց նրա մշանակությունը հայ մարդու կյանքում, հայ իրականության մեջ, ինչպես նաև այդ ամենը նորովի արժևորելու եկած ներկա գիտաժողովը:

Պատարագից հետո եկեղեցու բակում դպրաց դասը և դպրատան սաները հոգևոր և ազգային երգեր կատարեցին՝ էլ ավելի տոնական տրամադրություն հաղորդելով գիտաժողովի անցկացման ընթացքին:

Այնուհետև գիտաժողովի մասնակիցներն այցելեցին Օրգովի տիեզերական չափումների կենտրոն և ծանոթացան կենտրոնի գործունեությանը:

Նույն օրը, երեկոյան, գիտաժողովի շրջանակներում նախատեսված միջոցառումների ծրագիրն իր հանգրվանին հասավ Երևանում Կամերային

երաժշտության տանը, որտեղ մասնակիցները ունկնդրեցին ժամանակակից հոգևոր երաժշտության նոր ստեղծագործություններ:

Գիտաժողովի երեք օրերի ընթացքում ներկայացված զեկուցումների առանցքն Աստվածաշունչն էր՝ աշխարհի արարչագործության պատմությունից մինչև Աստուծու թագավորության հաստատման ժամանակաշրջանը: Դրանց մեջ միակն ու գերիշխողը աստվածաշնչային ոգին էր, որը ներկայանում էր Աստուծու մեծագործություններով, Աստվածային օրենքներով, սկզբունքներով, պատգամներով, հայտնագործություններով: Դա այն ոգին է, որ ամենատարբեր աղերսներով շաղկապվել է Հայ Եկեղեցու ծեսին, ավանդույթին, մեր արվեստին, գրականությանը, մշակույթին, գիտությանն ու ազգագրությանը:

«Աստվածաշնչական Հայաստան» գիտաժողովը 1700-ամյակի եկեղեցական հանձնաժողովի կողմից նախաձեռնված բազմաթիվ միջոցառումներից մեկը չէր սոսկ, այլ ոգու տոն էր, հոգևոր արթնության հրաշալի մի կոչ, հավաստում աստվածաշնչային ճշմարտությանը, որը վկայում է. «Կենդանի է Աստուծու խոսքը, ազդու և ավելի հատու, քան ամեն մի երկայարի սուր... այն քննում է սրտի մտածումները և խորհուրդները» (Եբր. Դ 12):

**1999 թվականի հունիսի 21-24-ը Օշականում հրավիրված
«Աստվածաշնչական Հայաստան» միջազգային գիտաժողովի մասնակիցների
ուղերձը հայ ժողովրդին**

Հայ ժողովուրդն ապրում է իր բազմադարյան պատմության նշանակալից մի ժամանակահատվածը: Անկախ պետականության վերակերտումով մեր կյանքում հաստատվել են նոր հարաբերություններ, առաջադրվել են նոր խնդիրներ: Փոթորկալից շրջադարձերի ու փոփոխությունների այս դարում տնտեսական ու ընկերային հիմնահարցերից զատ, գուցե և դրանցից ավելի հրատապ, հայության առջև կանգնած են սեփական ազգային դիմագծի պահպանման, հայ մարդկանց հոգեմտավոր բնականոն զարգացման խնդիրները:

Ազգային-պետական գաղափարախոսության ստեղծման ոչ դյուրին գործընթացներում իրենց անփոխարինելի դերն ունեն Հայ Եկեղեցին, հայրենական գիտությունն ու մշակույթը, որոնց մերկայացուցիչներն այսօր ի մի գալով Օշականի Ս. Մեսրոպ Մաշտոց Գարատանը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա-ի բարձր հովանավորությամբ և օրհնությամբ մասնակիցը եղան «Աստվածաշնչական Հայաստան» միջազգային գիտաժողովի:

Գիտաժողովի ընթացքում արծարծվեցին Հայ Եկեղեցու, հայագիտության, արվեստի և մշակույթի բազմաթիվ հարցեր: Անկեղծ ու ճշմարիտ էր մեր ձգտումը՝ արժևորել հայ ժողովրդի ներդրումը համամարդկային մշակույթի գանձարանում, քննել պատմական անցյալի և գալիք ժամանակների նրա առաքելության իմաստավորման խնդիրները:

Ուզում ենք հավատալ, որ քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի առթիվ նախատեսված միջոցառումների շարքում այս գիտաժողովը կարևոր նշանակություն կունենա մեր ժողովրդի համախմբման և

նրա հավաքական աշխարհայացքի ամրապնդման գործում: Այն երանելի պահից ի վե՛տ, երբ հայ ժողովուրդը, հայոց արքայի ու Կաթողիկոսի գլխավորությամբ, դիմավորեց հայ գրեթե ստեղծող Ս. Մեսրոպ Մաշտոցին, Աստվածաշունչը հայ լեզվով խոսեց մեր ժողովրդի սրտի ու հոգու հետ:

Այսօր, քրիստոնեության մեծ Տոնի ճախաշեմին, այլ է իրողությունը. անկախ պետականության գոյությունը խորին գոհունակություն, միևնույն ժամանակ ամուր վատահոություն է մերժելու, որ հաճին նրա Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, հայ գիտական և ստեղծագործական միտքը ունեն անփոխարինելի սատար և հովանավոր: Վստահ ենք, որ Աստվածաշունչ մատյանը այսօր էլ հատկապես ի գործ է կենարար ազդեցություն գործելու հայ մարդու կամքի վրա, իր պետության հզորությունը կերտող մեր ժողովրդին մղել հայրենամովեր արայումների: Ուրեմն թող իրականություն դառնա մեր Հովվապետի՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա-ի պատգամը, որ մեզանից յուրաքանչյուրը, արժանի լինելով Թարգմանչաց սերնդի ավանդներին, դեպի ժողովուրդը տանի Աստվածաշունչի յույսը՝ «Աստվածաշունչելու համար հայ ժողովուրդը»:

Քրիստոնեության շահը առնելով հենց իր՝ Փրկչի ձեռքից, ահա արդեն ջուրջ 2000 տարի հայ ժողովուրդն այն տանում է խավարչտին դարերի, տառապանքների ու ցավերի միջով: Որպես քրիստոնյա հնագույն ազգ մա այդ սուրբ առաքելության տերն է նաև այսօր: Մաղթենք, ուրեմն, որ Քրիստոնեական թվականության երրորդ հազարամյակը նրա համար բացվի պայծառ արշալույսով, և Տիրոջ անպարագիծ Լույսը նրա մշտական ուղեկիցը լինի դեպի հավերժություն տանող իր ճանապարհին: Ամեն:

«ԱՄՏՎԱԾԱՇՆՉԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

գիտածողովի մասնակիցների կոչը քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի առթիվ

2001 թվականը հռչակել Աստվածաշունչի ընթերցանության տարի՝ մեկ անգամ ևս քրիստոնեական շնչով «Հոգեզալուստի փորձառությունը» ապրելու համար:

Նախաձեռնել Աստվածաշունչի նոր տպագրության աշխատանքները՝ իրականացնելու համար Աստվածաշունչը թուր ընտանիքներին անվճար բաշխելու կամ մատչելի գնով տրամադրելու շարժումը և դրանով արգելակել աղանդավորական շարժման տարածմանը Հայաստանում:

Առավել խթանել աստվածաշունչային ընթերցումներին կիրակնօրյա վարժարաններում:

Հրատարակել Աստվածաշունչի մասին և աստվածաշունչային թեմաներով հանրամատչելի գրականություն ու տարածել այն Հայաստանում և Սփյուռքում:

Նեոտոստատետությամբ, ուղիղով և մասնով պարբերաբար ներակայացնել աստվածաշունչային ընթերցումներ և տպագրել հրապարակումներ այդ թեմաներով:

Աստվածաշունչային ընթերցումներ իրականացնել հատկապես պատանիների և երիտասարդների շրջանում:

